

## 5.1 DĚLENÍ SMLUV NA OBČANSKOPRÁVNÍ A PRACOVNĚPRÁVNÍ

Smlouva je jeden ze **základních pilířů soukromého práva** a je upravena v **hlavě čtvrté ObčZ** a patří mezi **Relativní majetková práva**. Vyskytují se také v právu **veřejném**. Zákoník práce pak upravuje veškeré smlouvy týkající se **závislé práce**.

**Smlouva** (někdy též kontrakt, dohoda, konvence apod.) je **dvoustranné** či **vícestranné právní jednání** spočívající ve vzájemných a obsahově shodných projevech vůle smluvních stran, směřujících ke vzniku, změně či zániku práv a povinností, které právní předpisy s takovými projevy vůle spojují.

**Soukromoprávní smlouva** vždy **váže jen ty**, kteří ji **uzavřeli**. Lze ovšem také uzavřít smlouvu **ve prospěch třetí osoby**, taková smlouva se však na ni bude vztahovat až tehdy, kdy s ní **projeví souhlas**. O uzavření smlouvy o určité záležitosti se lze také předběžně dohodnout (tzv. **smlouva o smlouvě budoucí**).

V důsledku historického vývoje se vytvořily typy smluv, které standardně a vyváženě upravují práva a povinnosti smluvních stran. Vzhledem k jejich typizovanému obsahu i označení se nazývají **pojmenované smlouvy**.

Přesto je díky smluvní svobodě možné uzavřít i smlouvu, která **není** v zákoně výslovně upravena, nepatří mezi smluvní typy. Takováto smlouva se nazývá smlouva **nepojmenovaná (inominátní, atypická)** a nesmí odporovat obsahu či účelu zákona. Její úprava je nově v § **1746 ObčZ** a je základem pro úpravu zejména **profesionálních smluv sportovců**, pro které typy vyjmenovaných smluv nemají vhodný typ.

ObčZ ponechává na stranách proces **vyjednávání o smlouvě (negociace)**. Z **návrhu (oferty)** musí být zřejmé, že **navrhovatel (oferent)** má v úmyslu uzavřít určitou smlouvu s tím komu ji dává. (nikoliv pro neurčitý počet osob nebo ve formě reklamy).

Ke vzniku smlouvy je potřeba, aby **nabídka byla přijata**. Neplatí, že kdo mlčí, souhlasí. **Oblát** je ten, **komu byla nabídka učiněna** a jejím **přijetím (akceptací)** se oblát stává **akceptantem**. Přijetí nabídky lze zrušit, dojde – li navrhovateli **nejpozději s přijetím nabídky**. Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí nabídky nabývá účinnosti.

Smlouva může být uzavřena formou písemnou, ústní i konkludentní. Písemnou formu může stanovit buď zákon, nebo jedna ze stran. **Smlouva o smlouvě budoucí (pactum de contrahendo)** je zvláštní smluvní typ, který upravuje vztahy účastníků v době, kdy ještě nejsou známy všechny skutečnosti a obsah je prozatím definován obecným způsobem. Jedné ze stran tak vzniká právo na výzvu druhé straně požadovat uzavření smlouvy. Jestliže smluvní strana odmítne, může být do jednoho roku žaloba k soudu na uzavření smlouvy a souhlas strany je pak nahrazen soudním rozhodnutím.

### JEDNOTLIVÉ SMLUVNÍ TYPY PODLE OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

V důsledku historického vývoje se vytvořily **typy smluv**, které standardně a vyváženě **upravují práva a povinnosti** smluvních stran. Vzhledem k jejich typizovanému obsahu i označení se nazývají **pojmenované smlouvy**. Obsaženy jsou v **občanském zákoníku** a v dalších **zvláštních zákonech** (například v **zákoníku práce**). Přesto je díky smluvní svobodě možné uzavřít i smlouvu, která není v zákoně výslovně upravena a nepatří mezi standardní smluvní typy.

## 1 Inominátní smlouva

Je upravena v § 1746 ObčZ (dříve § 51 a § 269 ObchZ). Tato smlouva se nazývá smlouva **nepojmenovaná** (inominátní, atypická) a **nesmí odporovat obsahu či účelu zákona**. Strany si tak do ní na základě **smluvní volnosti a autonomie vůle** při zásadě „**co není zakázáno, je dovoleno**“ mohou upravit prakticky **cokoliv**. Samozřejmě, že s požadavkem, že **nesmí být porušen zákon**. V českém právním řádu je přes rozpor se ZP **základem pro úpravu zejména profesionálních smluv sportovců**, pro které typy vyjmenovaných smluv nemají vhodný vzor. Tato právní hranice je velmi **křehká a očekává se další postup**, jak **daňových**, tak **legislativních** orgánu státu. Poslední soudní spor o tento charakter smluvního vztahu je z roku 2017 (případ sporu Lafata vs. daňová správa), kdy NSS konstatoval, že stát nemá dobře ošetřenu tuto oblast a zamítl žalobu orgánu státu.

## 2 Spotřebitelské smlouvy (§§ 1810-1867)

Úprava vychází z **evropské regulace ochrany spotřebitele**. Ustanovení se použijí na smlouvy, které se **spotřebitelem** (§ 419) uzavírá **podnikatel** (§ 420). **Podnikateli** je uložena **informační povinnost**, kterou starý ObčZ vztahoval pouze k uzavírání smluv na dálku a spotřebitel je vždy brán za slabší stranu hodnou ochrany. Spotřebitel má právo odstoupit **ve lhůtě 14 dnů** od smlouvy. Použije-li se k uzavření smlouvy se slabší stranou **smluvní formulář** užívaný v obchodním styku, je smlouva uzavřena tzv. **adhezním způsobem**. Je zde tedy **vyloučena možnost vyjednávání** a je zákonem stanoveno, v jakých případech je možné považovat tyto doložky za neplatné.

**Smlouvy uzavřené prostřednictvím komunikačních prostředků na dálku** bez fyzické přítomnosti smluvních stran (s výjimkou písemného styku), jsou **smlouvami distančními**.

Smlouvy uzavírané **mimo obchodní prostory (podomní prodej)** mají stanoveny zákonem další **výčet poskytovaných údajů** včetně práva na odstoupení od smlouvy. Tato ustanovení **chrání spotřebitele od zásahů do soukromí a povinností hradit** neobjednané zboží (**setrvačný prodej**). Od takových smluv může spotřebitel **odstoupit bez uvedení důvodu do 14 dnů od převzetí**. Nebyl-li řádně poučen o odstoupení smlouvy pak ve lhůtě **do jednoho roku a čtrnácti dnů**.

## 3 Převedení věci do vlastnictví jiného (§§ 2055-2078)

### Darování

**Darovací smlouvou** převádíme **dobrovolně** vlastnické právo k věci na jinou osobu, která takový dar přijme, a to **bezplatně**. Písemně musíme darování upravit, když jde o věc **zapsanou ve veřejném seznamu** (například v katastru nemovitostí). Darování je následně možné **odvolat**. Dříve to mohlo být jen pro "**nevděk**" obdarovaného (tedy třeba hrubě urážlivé chování vůči osobě, která nás obdarovala), nově může být **dar odvolán** též z důvodu **finanční nouze dárce** (pokud nemá ani na nutnou výživu vlastní nebo dětí apod.). Zákon upravuje i **příslib daru**. Pokud někdo slíbí, ale nakonec nedaruje, nemusí plnit. Ten, kdo slib obdržel má však nárok na úhradu vynaložených nákladů, v očekávání daru. Nově je možné i **darování pro případ smrti** (donatio moris causa), které dřívější úprava zakazovala. Takové darování se bude **posuzovat jako odkaz**. **Odpovědnost za darované věci** je rozdílný od smlouvy kupní. Dárce je povinen upozornit obdarovaného na vady, a jestliže ho neupozornil, i když vada nebyla při převzetí patrná, odpovídá mu za škodu, která z toho vznikne.

### Koupě

Kupní smlouvu upravuje především **ObčZ**, důležitá jsou však i ustanovení **zákona o ochraně spotřebitele**. Vzniká okamžikem, kdy se **prodávající a kupující shodli** na předmětu koupě. Kupní smlouvou se **prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc**,

kteřá je **předmětem koupě**, a umožní mu nabyt vlastnické právo k ní, a **kupující se zavazuje**, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu. **Předmětem koupě** může být věc **movitá i nemovitá, individuálně či hromadně určená**. Kupní smlouva je **nejčastěji uzavíranou smlouvou** vůbec. Pro kupní smlouvu platí, že pokud je některou ze stran smluvního vztahu **spotřebitel** (typicky v pozici kupujícího), je nutno ve smlouvě respektovat **hranice** stanovené pro **ochranu spotřebitele** ve všeobecných ustanoveních o závazcích. (§§ 1810-1819). Kupní smlouva nemá předepsanou písemnou formu, proto ji lze uzavřít i ústně. **Písemná forma** je vyžadována, převádí-li se smlouvou věcné právo k **nemovité věci**. (§ 559) **Při podstatném porušení má kupující právo na: odstranění vady** výměnou nebo doplněním, **opravu, přiměřenou slevu** z kupní ceny, **odstoupení od smlouvy**. Neodstraní-li prodávající v **přiměřené lhůtě vady**, může kupující požadovat přiměřenou slevu, nebo odstoupit.

### Směna

**Směnnou smlouvou** si vyměňují účastníci věc za věc, nikoliv za peníze. Přiměřeně se použijí ustanovení o kupní smlouvě tedy např. u výměny nemovitostí písemná forma a rozhodná doba je zápis do katastru.

## 4 Přenechání věci k užívání jinému (§§ 2055-2188)

### Zápůjčka

**Smlouvou o zápůjčce** se **věřitel** zavazuje přenechat **dlužníkovi věci druhově určené** a dlužník se zavazuje vrátit věřiteli věci **stejného druhu**. Nejčastěji **peníze**. Na dlužníka tím **přechází vlastnictví** k zapůjčeným věcem. Smlouva může bezplatná i úplatná, jestliže si dohodnou účastníci úroky. **Nezaměňovat** při prodlení se **zákonnými** úroky. Smlouva sice nemusí být písemná, ale pro větší jistotu se doporučuje. Vzniká až skutečným odevzdáním půjčených věcí.

### Výpůjčka

**Smlouvou o výpůjčce** se **půjčitel** zavazuje předat **vypůjčiteli** věc k bezplatnému dočasnému užívání a vypůjčitel se zavazuje **určitou konkrétní věc vrátit**. Smlouvou o výpůjčce vlastnictví na vypůjčitele nepřechází. Předmětem výpůjčky jsou věci individuálně určené. Tato smlouva je zásadně bezplatná a byla-li by sjednána úplaty, jednalo by se o smlouvu nájemní. Může být uzavřena pouze ústně.

### Výprosa

Vedle stávající úpravy výpůjčky návrh stanoví též možnost tzv. **výprosů**, která se liší od výpůjčky tím, že při ní **není dohodnuta doba**, po kterou může **výprosník** bezplatně užívat **půjčitelovu** věc, takže ji půjčitel může žádat zpět kdykoli podle libosti. Základní **rozdíl** mezi výprosou a výpůjčkou spočívá v **době**, na kterou se věc půjčuje.

### Nájemní smlouva.

ObčZ upravuje obecně nájemní smlouvu a v jejím rámci speciální případy uvedené dále. Podstatou je závazek **pronajímatele** přenechat **nájemci** za úplatu věc k dočasnému užívání.

**Pojmové znaky** jsou tak:

<b>Přenechání práva</b>	k předmětu smlouvy
<b>Individuální určení</b>	(movitá, nemovitá i v budoucnu vzniklou)
<b>Dočasnost</b>	(doba určitá i neurčitá)
<b>Úplata</b>	(v penězích i naturálních)

## Nájem bytu

Nájemní smlouva je uzavřena mezi pronajímatelem a nájemcem, musí mít **písemnou formu** a musí obsahovat **označení bytu** a jeho **příslušenství** (prádelna, sušárna, sklep).

**Cena pronájmu** musí být rozepsána na **jednotlivé komodity** (nájem, vybavení, inkaso, energie, služby apod.) Byt může být ve společném nájmu **více osob**. Musí být **uvedení ve smlouvě**. Nejčastěji je byt ve **společném nájmu manželů** a to vždy, když byla nájemní smlouva uzavřena, byť jen jedním z nich, za trvání manželství. Společný nájem **v registrovaném partnerství není** v ObčZ uveden.

**Výpověď nájmu** musí být písemná a musí být doručena. Výpovědní doba je 3 měsíce a běží od následujícího měsíce po doručení. Pokud nájemce poruší povinnosti zvlášť závažným způsobem (**POZOR – postačí neuhradit 3 nájmy**) např. značně poškodí byt, způsobuje obtíže, může dát pronajímatel výpověď **bez výpovědní doby**. K vyklizení a odevzdání má pak nájemce 1 měsíc. Pronajímatel musí poučit ve výpovědi nájemce o možnosti podání námitek a navrhnout soudní přezkum výpovědi soudem. Žaloba na neplatnost výpovědi nemá odkladný účinek. **Otázku bytových náhrad ObčZ neřeší.**

**Nájem družstevního bytu (DB)**. Častým omylem je, že si družstevník po zaplacení družstevního podílu myslí, že byt „je jeho“ ve **smyslu vlastnictví**. DB je ve vlastnictví družstva a byt dává nájemní smlouvou svým členům do užívání. Pro vztahy jsou pak rozhodující **stanovy družstva**, které některé nájemní vztahy upravují specifickým způsobem.

## Podnájem bytu

Smlouvu uzavírá **nájemce s podnájemníkem**. Pokud v bytě nájemce **bydlí**, může dát část bytu do podnájmu **bez souhlasu** pronajímatele. Musí mu ale **nahlásit vyšší počet** osob bydlících v bytě. Pokud ale v bytě **nebydlí**, musí si **vyžádat souhlas** pronajímatele a to písemně. Podnájem zaniká se zánikem nájmu. Výpovědní lhůta je 3 měsíce bez udání důvodu.

## Nájem prostoru sloužících k podnikání

Další speciální ustanovení se věnují nájmu prostoru sloužícímu k podnikání a nahrazují zčásti zákon o nájmu a podnájmu nebytových prostor – u nebytových prostor sloužících k podnikání. Nájem nebytových prostor nesloužících k podnikání se dle ObčZ řídí **obecnou úpravou nájmu**.

## Podnikatelský pronájem věcí movitých k podnikání

Zvláštní ustanovení má ObčZ, stejně jako měl ObčZ starý, i pro podnikatelský nájem movitých věcí. V případě výpovědi nájmu nebytového prostoru pronajímatelem má nájemce nárok na kompenzaci výhody z převzetí zákaznické základny.

## Nájem dopravního prostředku

Čtvrtým zvláštním předmětem nájmu řídicím se vedle obecných ustanovení ustanoveními speciálními je dopravní prostředek, jehož nájem dosud upravoval obchodní zákoník. Pronajímatel odpovídá za to, že dopravní prostředek je **způsobilý** k provozu.

## Ubytování

Posledním zvláštním typem nájmu v ObčZ je smlouva o přechodném nájmu (ubytování). **Ubytovatel** poskytuje **ubytovanému přechodný nájem** v zařízení určeném k ubytování (hotely, ubytovny, noclehárny) a ten je povinen službu zaplatit. Smlouva nemusí být písemná a musí být patrné, kdo jsou účastníci. Součástí ubytování jsou **ubytovací řády**, které stanovují podrobnosti. **Rezervace ubytování** (objednávka předem) není smlouvou a ze storna nevyplývají žádná práva a povinnosti. Ubytovatel nese **odpovědnost za škodu** na

věcech, které byly vneseny. Požádá-li ubytovaný, musí ubytovatel převzít do úschovy peníze a cennosti.

### **Pacht**

ObčZ zavádí vedle nájmu **institut pachtu**. To zároveň představuje **zásadní změnu** v úpravě nájmu. Dle dosavadní úpravy byla nájemci (za úplatu) dočasně přenechána věc, aby ji užíval nebo z ní bral užitky. Nájem dle ObčZ již představuje **pouze dočasné přenechání věci k užívání** a dočasné přenechání **věci k užívání a požívání** (braní užitků) právě institutem pachtu. Pacht tedy vedle užívání věci předpokládá, že její uživatel bude věc **obhospodařovat** a získávat z ní plody a užitky. Pachtovní smlouvou se **propachtovatel** zavazuje přenechat **pachtýři věc k užívání a požívání** a pachtýř se zavazuje **platit pachtovné** nebo poskytnout **část výnosu**. Nejčastějším předmětem pachtu budou zřejmě **zemědělské a lesní pozemky**, představující tzv. **zemědělský pacht**.

**Pacht závodu** je propachtování řádného provozování a činnosti závodu. Předmět činnosti závodu může být měněn jen se souhlasem propachtovatele. Propachtováním se rovněž stává pachtýř věřitelem pohledávek a dlužníkem dluhů závodu. Dnem zániku pachtu přechází na propachtovatele pohledávky a dluhy. Z dluhů však jen ty, o kterých věděl nebo je mohl předpokládat.

### **Licence**

**Licenční smlouvou** poskytuje **poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví**. Smlouva musí být **písemná**, jestliže se převádí **výhradně** nebo bude **zapsána do veřejného seznamu**. Při poskytnutí výhradní licence již poskytovatel nemůže licenci poskytnout třetí osobě (když ano, tak licence nevznikne) a sám se zdrží výkonu práva.

**Podlicence** je poskytnutí části licence nabyvatelem třetí osobě, ale pouze se souhlasem poskytovatele a to písemně. Licence může být poskytnuta **úplatně i bezúplatně**. V případě závislosti úplaty na výnosech, musí nabyvatel poskytnout ke kontrole účetní záznamy.

### **Úvěr**

Smlouvou o úvěru se **úvěrující** zavazuje **úvěrovanému** poskytnout na jeho žádost finanční prostředky a úvěrovaný prostředky vrátit a zaplatit úroky a to v měně, ve které byly poskytnuty. Může být dohodnuto, že úvěr musí být poskytnut pouze **k určitému účelu** a v případě porušení může úvěrující od smlouvy odstoupit a požadovat vrácení i s úroky.

## **5 Závazky ze schovacích smluv §§ 2402-2429**

### **Smlouva o úschově (depozitum)**

**Schovatel pro uschovatele přejímá věc**, aby ji **opatroval**. **Nově odpovídá za nahodilou škodu** v případě, že bude v prodlení s vrácením věcí, ale všechny ostatní důvody přechodu nebezpečí nahodilé škody na schovatele zůstávají (užije věc pro sebe, umožní užití jinému bez svolení atd.). Věc se vydává na vyžádání. Smlouva **nemusí být písemná** (kabát v šatně kina). Smlouva je uzavřena předáním. (např. po koupi v obchodě si pro věc přijdete později)

### **Smlouva o skladování**

Je smlouvou mezi **skladovatelem** a **ukladatelem**. Věc je převzata, uložena a opatrována. Převzetí se písemně potvrzuje **skladištním listem**, což je i cenný papír, se kterým je spojeno právo k vydání. Za skladování se poskytuje **skladné**. Doba skladování může být na dobu **neurčitou i určitou**. Jestliže si ukladatel věc na výzvu nevyzvedne, po uplynutí lhůty může skladovatel věc prodat.

## 6 Závazky ze smluv příkazního typu §§ 2430-2520

### Příkaz

ObčZ **sjednocuje** předchozí úpravu v ObčZ starém **příkazní smlouvu** a ObchZ **mandátní smlouvu** do jediného smluvního typu, kterým je **příkaz**. V nové úpravě se zakotvuje, že **příkazník** plní příkaz **příkazce** a poctivě a pečlivě a **použije přitom každého prostředku**, kterého vyžaduje povaha obstarávané záležitosti.

### Zprostředkování

**Smlouvou o zprostředkování** se **zprostředkovatel** zavazuje, že **zájemci** zprostředkuje **uzavření** určité smlouvy **s třetí osobou** a **zájemce** se zavazuje mu za to zaplatit **provizi**. Zprostředkovatel bude mít **právo na náhradu nákladů**, pouze pokud **nebyla sjednána provize**. Má se tedy za to, že **v provizi** jsou již zahrnuty **náklady** spojené se zprostředkováním. Podle **staré úpravy** nemá zprostředkovatel nárok na provizi, pokud byl **činný** také pro druhou stranu smlouvy, a pokud byla smlouva uzavřena bez jeho součinnosti.

### Komise

Smlouvu o **obstarání prodeje** věci a **komisionářskou** smlouvu spojuje ObčZ do **jediného institutu**, do **komise**. Komisionář bude mít právo **ponechat si prospěch**, pokud **vyjedná komitentovi** podmínky **výhodnější**, než ty které mu komitent stanovil.

### Zasílatelství

Zasílatelskou smlouvu uzavírá **zasílatel s příkazcem**. Zasílatel se zavazuje obstarat **svým jménem** a na **svůj účet přepravu zásilky** včetně souvisejících úkonů s přepravou. Zasílatel může použít **k obstarání přepravy i třetí osobu**. Příkazce je povinen **zaplatit odměnu**, popřípadě účelně **vynaložené náklady**. Smlouva **nemusí být písemná**, ale musí být **vydán zasílatelský příkaz**. Po převzetí odpovídá **za škodu na zásilce zasílatel**.

### Obchodní zastoupení

**Smlouva o obchodním zastoupení** musí mít **písemnou formu** a sjednává se na dobu **určitou i neurčitou**. Obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel se zavazuje **dlouhodobě vyvíjet pro zastoupeného činnost** směřující k uzavírání určitého druhu obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet. **Nemá však právo sám uzavírat obchody** a jinak jménem zastoupeného jednat. Zastoupený hradí provizi (**přímé zastoupení**). Provize je buď **sjednána**, nebo **obvyklá**. Ve smlouvě je vymezeno tzv. **rozhodné území**, na kterém má právo jednat. **Výhradní obchodní zastoupení** znamená, že zastoupená **nemá právo** na rozhodném území používat další obchodní zástupce. **Konkurenční doložka** je ujednání, které po zániku zastoupení **zakazuje vykonávat** tutéž činnost, která by měla soutěžní povahu s předchozím zastoupením, a to na určitém území a na vlastní nebo cizí účet. Nejdéle však na dobu 2 let.

### Nepřikázané jednatelství

ObčZ vychází z principu, že do práv a záležitostí jiného lze **zasáhnout jen ze zákona, smlouvy** nebo se **souhlasem** dotčeného. Nepřikázané jednatelství je tak tím případem, kdy to **lze** a slouží k **odvrácení hrozící škody**. (starost o věci při povodních, starost o děti, jímž hrozí nebezpečí apod.)

### Nepřávé jednatelství

Je jím **upotřebení věci ku prospěchu jinému**, aniž by šlo o obstarání cizí záležitosti. Jinými slovy **použití věci v domnění, že se jedná o vlastní**.

## 7 Smlouva o zájezdu – Cestovní smlouva (§§ 2521 – 2.549)

**Pořadatel** (cestovní kancelář) má povinnost poskytnout **zákazníkovi** soubor služeb v cestovním ruchu (**zájezd, kurzy, pobyt žáka u hostitelské rodiny**) a **zákazník** povinnost **uhradit cenu**. Bývá obvyklé, že pořadatel zájezdu **prodává zájezd prostřednictvím třetích osob**. Zákazníkovi výhradně **odpovídá ta** cestovní kancelář, se kterou **má zákazník smlouvu**. **Zákon stanoví**, že za **pořadatele s odpovědností** se považuje i ten, kdo jen **zprostředkovává**, ale **chová se tak**, že budí dojem, že zájezd poskytuje na vlastní odpovědnost. Smlouva musí být uzavřena **písemně** a musí obsahovat zákonem **stanovená ujednání**. Místo písemné smlouvy může být vydáno písemné **potvrzení o zájezdu** a doklad o pojištění pořadatele. Jestliže měl zájezd **vadu** a zákazník ji **bezodkladně vytkl**, má práva na **přiměřenou slevu**. Promlčecí lhůta je **jeden měsíc** od skončení zájezdu.

## 8 Závazky ze smluv o přepravě §§ 2550-2585

Tyto smlouvy **nejsou upraveny jednotně** pro značnou **rozmanitost vztahů** (osobní, nákladní, silniční, železniční, letecká, vodní, námořní, lanovou, pravidelnou a nepravidelnou, hromadnou a individuální – taxi apod.) Podrobnosti jsou pro jednotlivé druhy upraveny v **přepravních řádech**.

### Přeprava osob a věcí

Smluvní strana **dopravce** se zavazuje **přemístit cestujícího** z místa na místo včetně **zavazadel** za **jízdné**. Smlouva vzniká **zaplacením lístku**.

### Provoz dopravního prostředku

**Provozce se zavazuje objednateli** přepravit **náklad** určený objednatelem. Provozce zajistí způsobilost dopravního prostředku, posádku, pohonné hmoty apod. Podpůrně se u nákladu použijí ustanovení o přepravě.

## 9 Dílo §§ 2.586-2.635

### Smlouva o dílo

patří mezi jeden z **nejčastěji** v praxi užívaných smluvních typů. Také pro smlouvu o dílo platí, že pokud je některou ze stran smluvního vztahu **spotřebitel** (v podstatě vždy zde bude v pozici objednatele), je nutno ve smlouvě respektovat **hranice stanovené pro ochranu spotřebitele** ve všeobecných ustanoveních o závazcích. Smlouva o dílo **nemá předepsanou** písemnou formu, proto ji lze uzavřít i ústně.

## 10 Péče o zdraví §§ 2.636-26.51

Nový smluvní typ, kterým se poskytovatel vůči příkazci zavazuje **pečovat o zdraví ošetřovaného**.

## 11 Kontrolní činnost §§ 2652-2661

Smlouvou o kontrolní činnosti se **kontrolor** zavazuje **nestranně zjistit** stav určité činnosti s **odbornou péčí** a v rozsahu obvyklém a vydat o tom **osvědčení**.

**Objednatel** se zavazuje poskytovat při kontrole **součinnost** a uhradit **odměnu**.

## 12 Závazky ze smluv o účtu, jednorázovém vkladu, akreditivu a inkasu §§ 2662-2700

**Účet**. Ten, kdo vede **účet** (banka) zřizuje účet pro jeho **majitele** a umožňuje mu **dispozici** (vkládat, vybírat, platit). Smlouvou o vkladu vkladatel přenechává bance peníze a ta

se zavazuje poskytnout **výhody, úroky** a také **vrátit** vklad. Vklad lze chránit **vinkulací**, to je heslem nebo jinou podmínkou.

**Vkladní knížka** může být pouze na jméno (jméno, příjmení, datum narození a adresa). Dispozice se děje na základě předložení knížky a prokázání totožnosti.

**Vkladový list** je cenný papír, kterým banka potvrzuje převzetí jednorázového pevného vkladu. Nelze z něj vybírat, lze jej však prodat.

#### **Akreditiv**

Podstatou je závazek **výstavce** (zpravidla banky) vůči **příkazci**, že poskytne určité osobě na účet plnění, pokud **oprávněný** splní určité podmínky.

Příkazce za to zaplatí výstavci **odměnu**. Výstavce je povinen bezodkladně **písemně sdělit** oprávněnému, že v jeho prospěch otevírá **akreditiv** a vydá **akreditivní listinu**, v níž je **plnění, platnost a podmínky** pro splnění.

#### **Inkaso**

Obstaratel inkasa (banka) se zavazuje obstarat pro **příkazce** přijetí **určité částky** nebo **jiné hodnoty** a tyto **bezodkladně předat** příkazci. Ten pak poskytne **smluvenou nebo obvyklou** odměnu.

### **13 Závazky ze zaopatřovacích smluv** §§ 2.701-2.715

#### **Smlouva o důchodu**

Z této smlouvy má občan právo **doživotně nebo na ustanovenou dobu požívat právo na výplatu peněžité pravidelné dávky**, důchodu (renty) a **nejedná se** o důchod dle zákona o sociálním zabezpečení. **Důvody** výplaty mohou být **morální, citové i materiální**. Znakem je **neurčitost** podle doby, stavu apod. Písemná forma není vyžadována **s výjimkou** doby **do konce života** nebo **delší než 5 let**. Jinak by šlo o darování a nevznikl by nárok i na výplatu do budoucna.

#### **Smlouva o výměnku**

Jedná se o staronový institut, kterým si **vlastník vymění** v souvislosti s převodem nemovité věci **zaopatření**. Nejčastěji půjde o vztah rodičů a dětí, kterým přenechají bydlení. Převádějící vlastník si ještě před převodem **může zapsat výměnek do katastru** nemovitostí.

### **14 Společnost** §§ 2.716-2.746

#### **Smlouva o sdružení**

Touto smlouvou se zavazují dvě nebo více osob, že **spojí svou činnost** nebo majetkové **hodnoty** k dosažení sjednaného účelu. Touto smlouvou **nevzniká nová právnická osoba** na rozdíl od spolků.

### **15 Tichá společnost** §§ 2.747-2.755

**Tichý společník** se zavazuje k vkladu, kterým se bude **podílet** po dobu trvání tiché společnosti **na výsledcích** podnikání podnikatele a **podnikatel** se zavazuje tichému společníkovi **poskytovat podíl na zisku**. TS má právo **nahlížet** do obchodních dokladů a **požadovat účetní závěrku**.

### **16 Závazky z odvážných smluv** §§ 2756-2883

Škodové pojištění

Obnosové pojištění

Životní pojištění

Úrazové pojištění

Pojištění pro případ nemoci



Pojištění majetku  
Pojištění právní ochrany  
Pojištění odpovědnosti  
Pojištění úvěru nebo záruky  
Pojištění finančních ztrát

## **17 Sázka, hra, los a veřejná soutěž (vypsání ceny) §§ 2873-2883**

### **Smlouva o sázce a hře**

Patří mezi smlouvy **odvážné** (aleatorní), neboť výsledek je závislý **na náhodě** a může přinést **zisk i ztrátu**. Uzavírá se ústně. **Zakoupení losu** je potvrzením, že se někdo účastní sázky nebo hry. Skutečnost, která výhru určuje, **nesmí být předem známa** a nesmí být možnost účastníkem hry ovlivnit. **Prohraje-li** někdo sázku nebo hru, je **povinen vítězi zaplatit** nebo **dát jiné plnění**. Takovou sázku **nejde vymáhat soudně**, jde o **čestný dluh**. **Výjimkou** jsou hry **pořádané státním podnikem** nebo **firmou s úředním povolením** (Sazka, Fortuna apod.).

### **Veřejná soutěž**

Je vyhlášovatelem **uveřejněné prohlášení**, že **poskytne cenu** tomu, kdo **splní stanovené soutěžní podmínky**. Může ji vyhlásit kdokoliv. Vzniká uveřejněním výzvy, která je adresována neurčitým osobám. (v oblasti architektury, grafických ztvárnění apod.) Forma zveřejnění je různá, v TV, v rozhlase, v tisku. Jestliže jsou podmínky vyhlášeny **jen pro konkrétní osoby** nebo stanovena **vysoká odborná kritéria**, **nejedná se** o veřejnou soutěž. Předmět, lhůty, způsob hodnocení a ceny musí být **stanoveny předem**. Výsledky se oznamují **všem účastníkům**.

## **18 Závazky z právního jednání jedné osoby §§ 2884-2893**

### **Veřejný příslib**

Veřejným příslibem je **veřejné prohlášení**, že bude **vyplacena odměna** nebo **plnění** tomu, kdo **splní podmínky** příslibu. (nalezení psa, dopadení pachatele, nalezení věci). Uskutečnit se může **zveřejnit** v hromadných sdělovacích prostředcích, formou plakátů apod. Nárok vzniká tomu, kdo podmínky **splní jako první**, ale nárok mají všichni, kdo podmínky splní. Nárok **je soudně vynutitelný**.

### **Slib odškodnění**

Pokud někdo **požádá jiného**, aby pro něj **udělal něco**, k čemu není povinen, může mu slíbit, že **nahradí škodu**, která by příjemci slibu vznikla. Ten, kdo slíbil, hradí **nejen veškerou škodu**, ale i **náklady**, které vznikly v souvislosti s **jednáním** příjemce slibu.

## **SMLOUVY PODLE ZÁKONÍKU PRÁCE**

**Pracovní poměr** je v ObčZ **upraven** § 2401, podrobně jej však upravuje **Zákoník práce**

Zákoník práce je zákoník upravující převážnou část **českého individuálního pracovního práva**. Současný zákoník práce (**zákon č. 262/2006 Sb.**) nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2007. Od **1. ledna 2012 je účinná důležitá novela** tohoto zákoníku. Mění mimo jiné odstupné, proplácení přesčasové, noční a víkendové práce, zkušební dobu, konkurenční doložku, rozšiřuje výpovědní důvody a podobně (odkaz na podrobný přehled změn je níže).

## PRACOVNÍ SMLOUVA

Pracovní smlouva je jednou z nejvýznamnějších pracovněprávních skutečností, neboť na jejím základě vzniká **pracovní poměr** mezi **zaměstnavatelem** a jeho **zaměstnancem**.

### Místo výkonu práce

Místo výkonu práce prostorově **vymezuje závazek zaměstnance konat práci**, a proto by mělo být v pracovní smlouvě specifikováno určitě. Zákoník práce stanoví, že by místo výkonu práce mělo být stanoveno názvem obce a příslušného pracoviště (např. továrny, obchodu apod.) zaměstnavatele.

### Druh práce

Druh práce je **obsahovou náležitostí pracovní smlouvy**, která musí být stanovena dosti obezřetně, protože zakládá povinnost zaměstnance konat práci sjednaného druhu a zároveň povinnost zaměstnavatele mu práci tohoto druhu přidělovat. Zaměstnavatel tedy nemůže, vyjma specifických případů (např. dočasná neschopnost výkonu práce, po dobu odvrácení živelní katastrofy, po dobu výpovědní lhůty aj.), přidělit zaměstnanci bez jeho souhlasu práci jiného druhu.

### Den nástupu do práce

Ustanovení o dni sjednaném jako den nástupu do zaměstnání není pouze nezbytnou náležitostí pracovní smlouvy, ale má především význam pro samotný vznik pracovního poměru.

### Ostatní ujednání pracovní smlouvy

Neobsahuje-li pracovní smlouva žádná jiná další ustanovení vyjma výše zmíněných nezbytných náležitostí, je zaměstnavatel povinen **informovat zaměstnance o dalších záležitostech týkajících se výkonu práce zaměstnance**, zejména o právech a povinnostech vyplývajících z pracovního poměru pro zaměstnance, a to ve lhůtě jednoho měsíce ode dne vzniku pracovního poměru. **Mezi další záležitosti patří zejména:**

**jméno a sídlo zaměstnavatele; bližší označení druhu práce a místa výkonu práce; nárok na délku dovolené na zotavenou; údaj o mzdě a způsobu odměňování, splatnosti mzdy, termínu výplaty mzdy aj.; stanovení týdenní pracovní doby a rozvržení pracovní doby.**

### Doba trvání pracovního poměru

Podle českého pracovního práva lze pracovní poměr uzavřít na dobu určitou nebo na dobu neurčitou (**po 1. 1. 2012 max. 3 roky**).

### Konkurenční doložka

Zaměstnavatel se zaměstnancem může písemně v pracovní smlouvě dohodnout na tzv. „**konkurenční doložce**“, jejímž účelem je **chránit zaměstnavatele před zneužitím jakéhokoliv know-how, které zaměstnanec získal v průběhu výkonu pracovní činnosti u zaměstnavatele** tak, že zaměstnanec se zaváže zdržet se určité činnosti po ukončení pracovního poměru u zaměstnavatele.

### Odchodné

V případech, kdy byl pracovní poměr vedoucího zaměstnance založen **volbou nebo jmenováním**, mohou se vedoucí zaměstnanec se zaměstnavatelem **dohodnout na odchodném**, které bude zaměstnanci vyplaceno v případě, bude-li zaměstnanec (bez ohledu na důvody) **odvolán ze své pozice** před skončením funkčního období. Odchodné lze sjednat pouze tehdy, byla-li **smluvně dojednána konkurenční doložka**.

## DOHODA O PRACOVNÍ ČINNOSTI (DPČ)

DPČ je jedním ze **tří základních pracovně-právních vztahů**, v nichž je vykonávána závislá činnost. V praxi je využívána jak pro **krátkodobější zaměstnávání**, tak i pro stabilnější vztahy, včetně těch sjednávaných na dobu neurčitou.

DPČ je vhodným řešením zejména tehdy, když s ohledem na rozsah potřebné práce **převyšující 300 hodin za kalendářní rok nelze uzavřít DPP** a sjednání pracovního poměru se zase jeví pro zaměstnavatele zbytečnou komplikací. DPČ jsou výhodné zejména v situacích, kdy rozsah pracovní činnosti na straně jedné nebo možnosti zaměstnance na straně druhé, **nedovolují, resp. nevyžadují zaměstnání na plný pracovní úvazek**.

**Maximální rozsah** však může být na **poloviční úvazek**. Pokud pracovní doba u zaměstnavatele činí **40 hodin týdně**, dohoda může být sjednána jen na **20** a méně hodin týdně. Dodržování sjednaného a nejvýše přípustného rozsahu poloviny stanovené týdenní pracovní doby se posuzuje ve smyslu ust. § 76 odst. 3 zákoníku práce za celou dobu, na kterou byla dohoda o pracovní činnosti uzavřena, nejdéle však za období 52 týdnů.

**Obsahové náležitosti dohody** DPČ musí být podle ust. § 77 odst. 1 ZP uzavřena písemně a musí obsahovat **podstatné** náležitosti:

sjednaná práce, sjednaný rozsah pracovní doby a doba, na kterou se dohoda uzavírá  
odměna nejméně ve výši minimální mzdy

Okamžité zrušení DPČ může být však sjednáno jen pro případy, kdy je možné okamžitě zrušit pracovní poměr.

## DOHODA O PROVEDENÍ PRÁCE (DPP)

Sjednávání **dohody o provedení práce** a podmínky výkonu práce v tomto pracovně-právním vztahu významně pozměnila s účinností od 1. 1. 2012 **novela ZP č. 365/2011 Sb.**

Zaměstnavatel je povinen se zaměstnancem dohodu o provedení práce **uzavřít písemně**, jinak **je neplatná**.

Rozsah práce, na který se DPP uzavírá, **nesmí být větší než 300 hodin v kalendářním roce u různých zaměstnavatelů**. Jistě to přispěje k dalšímu rozšíření využití DPP.

Do rozsahu práce, na který se DPP uzavírá, se **započítává také** doba práce konaná zaměstnancem pro zaměstnavatele v **témže kalendářním roce na základě jiné dohody o provedení práce**.

Mezi tímž zaměstnavatelem a zaměstnancem tak může být sjednáno **i několik dohod o provedení práce** v jednom kalendářním roce, třeba opakovaně, ovšem rozsah práce v nich **dohromady (celkově) nesmí přesáhnout 300 hodin za kalendářní rok**.

Dohoda o provedení práce může být uzavřena **i na déle trvající pracovní výkon**, např. na dobu jednoho roku, ale **i na delší dobu** nebo také **na dobu neurčitou**. Počet sjednaných resp. odpracovaných hodin však **nesmí být vyšší než 300 za kalendářní rok**.

### Obsahové náležitosti dohody

V dohodě o provedení práce musí být **uváděna doba**, na kterou se tato dohoda uzavírá. Lze proto konstatovat, že vedle zákonem výslovně předepsaných obsahových náležitostí:

doby, na kterou se dohoda uzavírá,

**výše sjednané odměny a podmínek jejího poskytování**,

dohoda z povahy věci má obsahovat dále přinejmenším:

**specifikaci sjednané práce** (vymezení pracovního úkolu), případně předpokládaný **rozsah práce**, pokud event. nevyplývá přímo z **vymezení pracovního úkolu**.

**Zákoník práce neupravuje způsob skončení (rozvázání) dohody o provedení práce**. Zpravidla je však dohoda o provedení práce uzavírána na dobu určitou, která musí být nově v

dohodě uvedena, termín skončení dohody tak vyplývá ze sjednaného obsahu dohody o provedení práce.

Z povahy dohody o provedení práce vyplývá, že tato dohoda **končí provedením dohodnutých prací (splněním pracovního úkolu).**

### **Rozdíly oproti pracovnímu poměru**

Na DPP se **nevztahuje převedení na jinou práci** a přeložení, dočasného přidělení, odstupného, pracovní doby a doby odpočinku, překážek v práci na straně zaměstnance, dovolené, skončení pracovního poměru, odměňování a cestovních náhrad. **Cestovní náhrady je však možné poskytnout** i zaměstnanci, který koná pro zaměstnavatele práci na základě DPP a DPČ.

### **Pojistné odvody u DPP**

Z příjmů z DPP **nad 10 000 Kč měsíčně** se bude nově **platit sociální a zdravotní pojištění**. Před novelou se u dohod o provedení práce pojistné neodvádělo. Do vyměřovacího základu pro sociální a zdravotní pojištění se dohoda o provedení práce zahrne **až při překročení hranice 10.000 Kč**. Pokud stejný zaměstnanec u jednoho zaměstnavatele bude mít **souběžně vyplaceny dvě a více dohody**, je **potřeba rozlišovat pojištění** zdravotní a sociální.

Pro posouzení povinnosti zahrnout příjem ze souběžných dohod do vyměřovacího základu pro **sociální pojištění** je potřeba příjmy ze všech **dohod sečíst**.

Pro posouzení povinnosti zahrnout příjem ze souběžných dohod do vyměřovacího základu pro **zdravotní pojištění** se **příjmy nesčítají**.

**Veřejnoprávní smlouvu** upravuje správní řád, který na občanský zákoník odkazuje jako na subsidiární právní pramen. Definiuje je jako **dvoustranný nebo vícestranný právní úkon**, který zakládá, mění nebo ruší **práva a povinnosti v oblasti veřejného práva**. Veřejnoprávní smlouvu uzavírá v souladu s veřejným zájmem **správní orgán**, který musí mít při jejím uzavírání za cíl **plnění úkolů veřejné správy**.

### **Mezinárodní smlouva**

Je jedním z **hlavních pramenů mezinárodního práva**. Má pouze **mezinárodněprávní účinky**, protože jejími stranami mohou být jen subjekty mezinárodního práva (nejčastěji státy), které ji nejdříve **podepisují** (tím vzniká jejich **mezinárodní platnost**) a posléze **ratifikují** (vznik **mezinárodní účinnosti**).